REMISSVAR

2026-11-10 Dnr: 2026-1492

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: elin.kronqvist@regeringskansliet.se

Yttrande över SMHI:s rapport Översyn av förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete

KN2026/01456

Sametinget har beretts tillfälle att yttra sig över Översyn av förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete. Klimatförändringarna påverkar redan idag samiska näringar, samisk kultur och det samiska samhällets långsiktiga förutsättningar att utvecklas och fortleva. Sametinget välkomnar därför ambitionen att stärka myndigheternas arbete med klimatanpassning och delar bedömningen att arbetet behöver vara långsiktigt, strategiskt och kunskapsbaserat.

Sametinget har under flera år arbetat med klimatanpassning genom klimat- och sårbarhetsanalyser, handlingsplaner, samverkan med andra myndigheter och dialog med samiska aktörer. Myndigheten har även identifierat ett antal utmaningar och utvecklingsbehov kopplade till klimatanpassning av samiska näringar, samiska livsmiljöer och det samiska samhället. Detta yttrande utgår från dessa erfarenheter samt från de synpunkter som Sametinget tidigare lämnat inom ramen för översynsarbetet.

Sametingets ställningstagande

Sametinget tillstyrker i huvudsak de föreslagna ändringarna i förordningen. Myndigheten delar bedömningen att klimatanpassningsarbetet behöver stärkas och att myndigheternas ansvar bör tydliggöras.

Samtidigt bedömer Sametinget att vissa delar av förslaget behöver förtydligas för att säkerställa en likvärdig och ändamålsenlig tillämpning. Detta gäller särskilt innebörden av myndigheternas ansvarsområde, sambandet mellan mål och rådighet samt de resursmässiga konsekvenser som förslagen medför för myndigheter med breda samhällsuppdrag.

Sametinget vill även framhålla att förslagens genomförande förutsätter tillräckliga resurser, relevant metodstöd och fortsatt utveckling av samverkan mellan myndigheter och andra berörda aktörer.

Čujuhus/adress
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Besöksadress: Adolf Hedinsvägen 58

Telefovdna/telefon
0980 - 780 30 (vx)

Org.nr.: 202100-4573

E-boasta
e-post: kansli@sametinget.se

www.sametinget.se

Klimat- och sårbarhetsanalys för myndighetens ansvarsområde

Sametinget ser positivt på ambitionen att tydliggöra myndigheternas ansvar genom att klimat- och sårbarhetsanalyser ska omfatta myndighetens ansvarsområde. Förslaget kan bidra till ett mer heltäckande perspektiv på klimatanpassning och skapa bättre förutsättningar för att identifiera risker, sårbarheter och behov av åtgärder inom respektive samhällsområde.

För Sametingets del innebär förslaget samtidigt en betydande utvidgning av arbetets omfattning. Sametingets ansvarsområde omfattar inte enbart den egna verksamheten utan även frågor som rör samiska näringar, samisk kultur, samiska språk, traditionell kunskap, markanvändning, biologisk mångfald och urfolksrättigheter. Klimatförändringarnas konsekvenser påverkar samtliga dessa områden och sambanden mellan dem är ofta komplexa.

För Sametinget innebär förslaget särskilda utmaningar eftersom myndighetens ansvarsområde omfattar ett mycket stort geografiskt område. Det samiska traditionella området i Sverige, Sápmi, och renskötselområdet sträcker sig över stora delar av landet och omfattar ungefär hälften av Sveriges yta. Området kännetecknas samtidigt av stora geografiska, klimatmässiga och ekologiska variationer. Klimatrelaterade utmaningar skiljer sig mellan fjällområden, skogslandskap, kustnära områden och inland, liksom mellan olika samebyars förutsättningar. Detta innebär att analyser av klimatförändringarnas konsekvenser behöver hantera betydande regionala skillnader och en komplex socioekologisk helhet. Detta skiljer sig från många andra myndigheter vars ansvarsområden är mer sektorsvis avgränsade.

Sametinget har i sitt nuvarande klimatanpassningsarbete konstaterat att det redan idag är en utmaning att genomföra en heltäckande klimat- och sårbarhetsanalys för hela renskötselområdet. De stora geografiska avstånden och de varierande lokala förutsättningarna innebär att analyserna ofta behöver baseras på övergripande bedömningar i kombination med regional och lokal kunskap. En breddning av analysens omfattning till hela myndighetens ansvarsområde kommer ytterligare att öka behovet av kunskapsunderlag, klimatdata, metodstöd och samverkan med andra aktörer.

Sametinget vill särskilt framhålla att myndigheten återkommande har identifierat behov av ytterligare ekonomiska och personella resurser för klimatanpassningsarbetet. Om klimat- och sårbarhetsanalysen ska omfatta hela myndighetens ansvarsområde kommer kraven på analys, samordning och uppföljning att öka väsentligt. Sametinget bedömer därför att de föreslagna förändringarna innebär ett utökat uppdrag för myndigheten. För att de avsedda effekterna ska kunna uppnås behöver uppdraget följas av förstärkta ekonomiska och personella resurser samt utvecklat metodstöd.

Klimatanpassning och beredskap

Sametinget noterar att flera av de föreslagna ändringarna motiveras av en önskan att stärka samordningen mellan klimatanpassningsarbetet och beredskapsarbetet. Sametinget omfattas emellertid inte av förordningen om statliga myndigheters beredskap och är inte heller utpekad som beredskapsmyndighet. De samordningsfördelar som beskrivs i rapporten får därför inte samma direkta genomslag för Sametinget som för flera andra myndigheter.

Samtidigt visar erfarenheter från bland annat skogsbränder, extrema väderhändelser och störningar i renbete att klimatrelaterade händelser kan få betydande konsekvenser för samiska näringar och lokalsamhällen. Sametinget har tidigare identifierat behov av tydligare ansvarsfördelning och samordning i situationer där klimatrelaterade händelser påverkar samiska marker, renbete och samiska näringar.

Sametinget ser därför ett behov av fortsatt dialog om hur frågor som berör samisk kultur, markanvändning, rennäring och traditionell kunskap kan integreras tydligare i det nationella arbetet med klimatanpassning och krisberedskap.

Mål för klimatanpassning

Sametinget är positivt till förslaget att ersätta begreppet myndighetsmål med mål. Förändringen kan bidra till att klimatanpassningsarbetet i större utsträckning omfattar myndighetens ansvarsområde och inte endast den egna verksamheten.

Sametingets nuvarande mål för klimatanpassning omfattar bland annat biologisk mångfald samt minskad sårbarhet genom ökad flexibilitet. Dessa mål är redan idag nära kopplade till frågor som sträcker sig utanför myndighetens interna verksamhet och berör utvecklingen inom det samiska samhället i stort.

Samtidigt anser Sametinget att det behövs ytterligare vägledning kring hur mål ska formuleras inom områden där myndigheten har begränsad rådighet. Flera av de förändringar som krävs för att stärka klimatanpassningen av samiska näringar och livsmiljöer ligger utanför Sametingets direkta möjlighet att besluta om eller genomföra. För myndigheter med breda ansvarsområden blir det därför viktigt att förtydliga hur mål ska kunna utformas, följas upp och utvärderas när genomförandet är beroende av flera aktörer.

Samverkan

Sametinget välkomnar ett ökat fokus på samverkan i klimatanpassningsarbetet. Klimatförändringarnas konsekvenser följer inte administrativa eller sektorsvisa gränser och klimatanpassning kräver därför samordnade insatser mellan myndigheter, kommuner, regioner, organisationer och näringsliv.

Sametingets erfarenhet är att samiska frågor ofta berör flera myndigheters ansvarsområden samtidigt. En stärkt samverkan kan därför bidra till bättre resursutnyttjande, ökad kunskapsutveckling och effektivare klimatanpassningsåtgärder. Detta gäller inte minst i frågor som rör rennäring, markanvändning, biologisk mångfald och krisberedskap.

Sametinget ser positivt på att samverkan ges en tydligare roll inom klimatanpassningsarbetet och delar bedömningen att sådana arbetssätt kan bidra till att minska målkonflikter och öka helhetssynen i planering och beslutsfattande.

Resurser, kunskapsunderlag och metodstöd

Sametinget vill särskilt framhålla att myndigheten under flera år har identifierat behov av ytterligare ekonomiska och personella resurser, kunskapsunderlag, metodstöd och samordning för att kunna bedriva ett ändamålsenligt klimatanpassningsarbete.

Myndigheten har i sin rapportering till SMHI beskrivit behov av särskilda kunskapsunderlag anpassade till samiska förhållanden, utvecklade klimatdata för norra Sverige, metodstöd, utbildningsinsatser och stärkt kunskap om samisk kultur, samiska

näringar och traditionell kunskap. Det finns även behov av långsiktiga resurser som möjliggör kontinuitet och uppföljning av arbetet.

Om klimat- och sårbarhetsanalyserna ska omfatta hela myndighetens ansvarsområde kommer dessa behov att öka ytterligare. Sametinget anser därför att nya eller utökade krav behöver följas av motsvarande förstärkning av ekonomiska och personella resurser samt riktade stödinsatser. Utan sådana förstärkningar finns en risk att förordningens ambitioner inte kan omsättas fullt ut i praktiken.

Avslutande synpunkter

Sametinget bedömer sammantaget att de föreslagna förändringarna kan bidra till ett mer strategiskt, långsiktigt och effektivt klimatanpassningsarbete inom staten och tillstyrker därför huvudinriktningen i förslaget.

Samtidigt vill Sametinget betona vikten av att myndigheter med breda och tvärsektoriella ansvarsområden ges tydligare vägledning kring begreppen ansvarsområde och rådighet. För myndigheter med breda och tvärsektoriella ansvarsområden, såsom Sametinget, innebär förslagen ett mer omfattande analys- och samordningsansvar än idag. För att förordningens ambitioner ska kunna omsättas i praktiken krävs därför tydlig vägledning, utvecklat metodstöd och förstärkta resurser som står i proportion till uppdragets omfattning.

Beslut i detta ärende har fattats av kanslichef Lars-Ove Sjajn efter föredragning av samhällsplanerarna Anne Walkeapää och Laila Öberg vid avdelningen för samiska näringar.

Čujuhus/adress
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Besöksadress: Adolf Hedinsvägen 58

Telefovdna/telefon
0980 - 780 30 (vx)

Org.nr.: 202100-4573

E-boasta
e-post: kansli@sametinget.se

www.sametinget.se